

**პოეტური თარგმანის თავისებურებები
(ოსიპ მანდელშტამის ლექსის „ფეოდოსია“
ქართული თარგმანის მაგალითზე)**

**PECULIARITIES OF POETIC TRANSLATION (ON THE
EXAMPLE OF THE GEORGIAN TRANSLATION OF OSIP
MANDELSTAM'S POEM "FEODOSIYA")**

ეკატერინე ნავროზაშვილი

Ekaterine Navrozashvili

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი
Faculty of Humanities

საკვანძო სიტყვები: პოეტური თარგმანი, ქართული თარგმანი,
ფეოდოსია, ოსიპ მანდელშტამი, ჯემალ აჯიაშვილი

Keywords: poetic translation, Georgian translation, Feodosiya, Osip
Mandelstam, Jemal Ajiaashvili

მეოცე საუკუნის დასაწყისში ფეოდოსია მრავალი მხატვრისა და მწერლის შემოქმედებით იმპულსად იქცა. მათ შორის ებრაული წარმოშობის რუსი მწერლის ოსიპ მანდელშტამისთვისაც. 1920 წელს მან ფეოდოსიას მიუძღვნა ლექსი «*Феодосия*», მოგვიანებით კი (1923-1924 წწ.) მოთხრობებში – «*Начальник порта*», «*Старухина птица*», «*Бармы закона*» – ამ ქალაქის ყოფა-ცხოვრება ასახა.

2004 წელს ქართველმა ებრაელმა პოეტმა და მთარგმნელმა, ჯემალ აჯიაშვილმა გამოსცა თარგმანების კრებული „ვარსკვლავთა ჩრდილში მაღალთა შინ“. კრებულში შესულია იტალიელი, ინგლისელი, იაპონელი, გერმანელი და რუსი პოეტების, მათ შორის ოსიპ მანდელშტამის, ლექსების ქართული თარგმანები.

მოხსენებაში განვიხილავთ ოსიპ მანდელშტამის ერთი ლექსის „ფეოდოსია“ ჯ. აჯიაშვილისეულ თარგმანს. უნდა აღინიშნოს, რომ მთარგმნელი საინტერესოდ იაზრებს ებრაელი პოეტის მხატვრულ სამყაროს. იცავს ორიგინალის ფორმას, სიღრმისეულად წარმოაჩენს მანდელშტამისეულ პოეტიკას, ქმნის დახვეწილ, მაღალპოეტურ რითმასა და ინარჩუნებს ორიგინალის ემოციასა და განწყობას. მიუხედავად ამისა, თარგმანში ვხვდებით სხვადასხვა ტიპის ლექსიკურ ტრანსფორმაციას (მნიშვნელობათა დიფერენციაციას, კონკრეტიზებას, განზოგადებასა და სრულ გარდაქმნას).

ჯემალ აჯიაშვილი გამოკვეთილად ინდივიდუალური სტილის მთარგმნელია, რაზეც არაერთხელ მიუთითებდნენ ქართველი მკვლევრები (დ. ფანჯიკიძე, კ. დანელია, გ. პეტრიაშვილი), მისი სტილის გამოძახილი ამ თარგმანშიც გვხვდება.

ლიტერატურა:

აჯიაშვილი, ჯ. (2004). „ვარსკვლავთა ჩრდილში მაღალთა შინ“. თბილისი.

გაჩეჩილაძე, გ. (2014). მხატვრული თარგმანის თეორიის შესავალი.

თბილისი: თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გამომცემლობა.

დანელია, კ. (1998). პოეტური ენის სპეციფიკისათვის. ნარკვევები ქართული სამწერლობო ენის ისტორიიდან. თბილისი: თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა.

მანდელშტამი, ო. – Mandel'shtam, O.E. Feodosiya. Мандельштам, О.Э.

Феодосия. https://rvb.ru/20vek/mandelstam/dvuhtomnik/01text/vol_1/01versus/0108.htm (10.10.2021).

ფანჯიკიძე, დ. (1988). თარგმანის თეორია და პრაქტიკა. თბილისი: თსუ გამომცემლობა.

ჯამი, მ., ჯამი, ქ. (2003). თარგმანის ტექნიკა. <http://eprints.iliauni.edu.ge/171/1/%E1%83%97%E1%83%90%E1%83%A0%E1%83%92%E1%83%9B%E1%83%9C%E1%83%98%E1%83%A1%20%E1%83%A2%E1%83%94%E1%83%A5%E1%83%9C%E1%83%98%E1%83%99%E1%83%90.pdf> (10.10.2021).

In the early twentieth century, Feodosiya became an impetus for the creative work of many artists and writers. Among them was Osip Mandelstam, a Russian writer of Jewish descent. In 1920, he dedicated the poem Feodosiya to Feodosiya, and later (1923-1924) in the stories - Начальник порта, Старухина птица, Бармы закона (Harbor Master, Old Woman's Bird, Barmas of the Law) - reflected the life of this city.

In 2004, the Georgian-Jewish poet and translator, Jemal Ajiashvili, published a collection of translations, "In the Shadow of the Stars". The collection includes Georgian translations of poems by Italian, English, Japanese, German and Russian poets, including Osip Mandelstam.

In the presentation we will discuss one of Osip Mandelstam's poems "Feodosiya" translated by J. Ajiashvili. It should be noted that the translator has an interesting understanding of the artistic world of the Jewish poet, preserves the form of the original, deeply depicts Mandelstam's poetics, creates a subtle, highly poetic rhythm and maintains the emotion and mood of the original poem. Nevertheless, in translation we find different types of lexical transformations (differentiation of meanings, concretization, generalization and complete transformation).

Jemal Ajiashvili is clearly a translator of individual style, which has been repeatedly pointed out by Georgian scholars (D. Panjikidze, K. Danelia, G. Petriashvili). The echo of his style can also be found in this translation.

References:

Ajiashvili, J. (2004). „varsk'vlavta chrdilshi maghalta shina“. tbilisi. [“In the Shadow of the Stars”. Tbilisi].

Danelia, K. (1998). p'oet'uri enis sp'etsipik'isatvis. nark'vevebi kartuli samts'erlobo

enis ist'oriidan. tbilisi: tbilisis universit'et'is gamomtsemloba. [For the Specifics of Poetic Language. Essays from the history of Georgian literary language. Tbilisi: TSU Press].

Gachechiladze, G. (2014). mkhat'vruli targmanis teoriis shesavali, tbilisi: tbilisis sakhelmts'ipo universit'et'is gamomtsemloba. [Introduction to the Theory of Literary Translation. Tbilisi: TSU Press].

Jashi, M., Jashi, K., (2003). targmanis t'eknik'a. [Translation Technique]. <http://eprints.iliauni.edu.ge/171/1/%E1%83%97%E1%83%90%E1%83%A0%E1%83%92%E1%83%9B%E1%83%9C%E1%83%98%E1%83%A1%20%E1%83%A2%E1%83%94%E1%83%A5%E1%83%9C%E1%83%98%E1%83%99%E1%83%90.pdf> (10.10.2021).

Mandelstam, O. "Feodosiya". https://rvb.ru/20vek/mandelstam/dvuhtomnik/01text/vol_1/01versus/0108.htm

Panjikidze, d. (1988). targmanis teoria da p'rakt'ik'a. tbilisi: tsu gamomtsemloba. [Translation Theory and Practice. Tbilisi: TSU Press].